

„Kadima” – Közösségi Intervenciós Program

A KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL MEGERŐSÍTÉSE ÉS A KÖZÖSSÉGI KAPCSOLATRENDSZER KIALAKÍTÁSA A VESZÉLYEZTETETT GYERMEKEK, VALAMINT CSALÁDJAIK VÉDELME ÉRDEKÉBEN

Izraelben a tradicionális társadalom gyors fordulattal szerződött olyan modern társadalommá, amelyben a kohéziós közösség átalakult a „szabad piac” állandó harcban álló társadalommá; a családok és közösségek többsége pedig elveszítette tradicionális támogatói hálózatát, kapcsolatrendszereit. Az átalakulási folyamat alatt sok gyermek nőtt fel elhanyagoló és bántalmazó környezetben, hiszen a társadalom egyre szélesebb rétegei szegényedtek el. De ez a fordulat segítette az államokat abban is, hogy - szakítva korábbi gyakorlatukkal – felismerjék: részt kell vállalniuk a családok és a közösségek életében. Yossi Korazim-Körösy, az Izraeli Szociális Minisztérium szakértőjének tanulmányát¹ Gyurkó Szilvia fordításában olvashatják.

■ Háttér

A változásokkal párhuzamosan a kormányzat képviselői felismerték hogy felelősek a veszélyeztetett gyermekek védelméért. Izraelben a jogalkotók úgy döntöttek, hogy nem elegendő az 1960-ban elfogadott, a Gondoskodásról és Felügyeletéről szóló Ifjúsági Törvény, hanem 1989-ben a Büntető Törvénykönyv 26. számú Kiegészítésével (a korlátozottan cselekvőképes személyekről) jogalapot kell teremteni a bántalmazó megbüntetéséhez és az áldozatról való gondoskodáshoz. A kilencvenes évek elején egy új törvény újra felszínre hozta az állam felelősségét a gyermekek és családjaik jólétéért – A családon belüli erőszak megelőzéséről szóló, 1991-ben elfogadott törvény -, majd a reformfolyamat zárásaként, az Ifjúsági Törvény új módosításai lehetőséget adtak a fogyatékkal élő és drogfüggő anyától született gyermek pénzügyi támogatására is.

Ezen közben civil kezdeményezésként a „gyermeket segítő ügyvédek társasága” ugyancsak azon dolgozott, hogy a veszélyeztetett gyermekek mind teljesebb körű jogi védelmet élvezzenek. Tevékenységük egyik fontos része a gyermeki jogok biztosítása a családon belül, egészen a felnőtté válásig, beleértve a jogot arra, hogy a gyerekek kifejezzék a véleményüket az őket érintő kérdésekben, és hogy szociális támogatásokban részesüljenek, rászorultságuktól függően.

A fent bemutatott törekvések azt mutatják, hogy az állam és a közsféra szervezetei növekvő mértékben ismerik fel az „elsődleges célcsoportként” kezelt gyermekek iránti felelősségüket, valamint a közösség szerepét az életminőség javításában. Ezeknek a trendeknek egyik eredményét mutatja be ez a tanulmány: egy olyan nemzeti programét, amely a veszélyeztetett gyermekekkel kapcsolatban a három résztvevő fél között:

- 1) közsféra – mind nemzeti, mind pedig helyi szinten,
- 2) közösségek – lakóközösség, szülők, a gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgálatok ügyfelei,
- 3) szakértők – beleértve a helyi vallási vezetőket is egy újfajta egyensúly megteremtésére törekszik.

Tudjuk, hogy a fejlett országokban hasonló trendek ismerhetők fel. Például Hillary Clinton legújabb, a „Szükségünk van a Világfalura” című könyvében a gyermekekkel foglalkozó informális kommunikációs hálózatok, hivatalos szervezetek és helyi vezetők központi szerepéről beszél. A Családi Csoportkonferencia modell egy másfajta megközelítése ugyanennek a jelenségnek: hiszen abban a kiterjedt családi hálózat, a családtagok, valamint a közösség tagjai kapnak központi szerepet a gyermekekkel kapcsolatos döntések meghozatalában.

■ A program célja

Az itt leírt program elsődleges célja a veszélyeztetett gyermekek problematikájának beemelése a helyi közéleti kérdések sorába. A projekt abban segít, hogy megerősítse a közösségi szolgálatok szerepét és maximalizálja az elérhető közösségi erőforrásokat. A program szerint a veszélyeztetett gyermekek és családjuk jólétét csak a megerősített helyi oktatási, információs, prevenciós szolgáltatási rendszer, továbbá a helyi jelzőrendszer és a közvetlen intervenciós, kezelési és utánkövetési szisztéma megerősítése biztosíthatja. Konkrétan a program az alábbiakat célozza:

1. Az együttműködés megerősítése a veszélyeztetett gyermekekért felelős közösségi szervezetek között.
2. A veszélyeztetett gyermekekkel foglalkozó helyi szolgálatok fejlesztéséért és megerősítéséért való felelősségüket felismerve, a különböző minisztériumok befolyásolása, különös tekintettel a Munkaügyi és Szociális tárcára, az Oktatási Minisztériumra és az Egészségügyi, valamint Belügyminisztériumra.
3. A helyi hatóságok meggyőzése, hogy vegyék át a programot, támogassák azt és biztosítsák az átvételhez és megvalósításhoz szükséges erőforrásokat.
4. Az állampolgárok érdekeltségének erősítése a közösségi részvétel növelésében, képzésük és támogatásuk az önszervezés területén.
5. Civil szervezetek toborzása, hogy vegyenek részt az újonnan felállított támogatói hálózatban és a veszélyeztetett gyermekekkel foglalkozó, már működő civil szervezetek megerősítése.
6. A magán és üzleti szektor aktivizálása, hogy a közösségi szolgáltatások partnereivé váljanak, és elkötelezettségük, felelősségvállalásuk fokozása a közösségben élő gyermekek életminőségéért.
7. A közösségben élők életminőségének általános javítása,

¹ A tanulmány eredeti változata az izraeli Jóléti Minisztérium Kutatási és Tervezési Osztályán készült Hana Slutski, Dafna Kleinman és Dafni Mushayov közreműködésével

támogató légkör kialakításával, megerősített szolidaritással a veszélyeztetett gyermekek és szülei felé.

8. A helyi és regionális lobby meggyőzése: dolgozzanak azért, hogy a veszélyeztetett gyermekek kérdését a politikai és közösségi témák kiemelt részeként napirenden tartsák.

■ Partnerek

Ahogy azt már fent bemutattam, a Kadima program a veszélyeztetett gyermekekre és családjaikra fókuszál. Az alábbi csoportok elsődleges partnereknek számítanak a program sikerének biztosításában:

1. A veszélyeztetett gyermekek és szülei

Veszélyeztetett gyermekeket a társadalom valamennyi rétegében találunk. Ahogy a kutatások és gyakorlati tapasztalatok mutatják, a legveszélyeztetettebbek azok a gyermekek, akik sok problémával küzdő, egyszülős családokban nőnek fel; akik bevándorlók gyermekei; akiknek a szülei szerfüggők; akik különösen nagy szegénységben élnek stb.

A program hatékonysága érdekében, rendszerszerű megközelítést dolgoztunk ki, amely növeli a társadalmi tudatosságot, mind országos, mind helyi szinten.

2. Helyi lakosok / állampolgárok és közösségi vezetők

A hatékony beavatkozás – a fent bemutatott szülő, gyermek populációban – az alábbi közösségi szolgálatok megerősítését igényli: napközi és iskola utáni programok; lakóközösségi együttműködések; iskolaszék (szülői tanácsok az iskolákban); önszervező csoportok; közösségi önkéntesek; nőszervezetek; nyugdíjasok szervezetei; vallási vezetők; a különböző érdeklődési körök szerint szerveződő szakkörök; non-profit és egyéb közösségi szervezetek.

3. Magán / üzleti szektor

A közösségi vezetőknek meg kellene erősíteniük kapcsolataikat a magán, üzleti szektorral. Ez az ágazat számos módon kifejezheti a veszélyeztetett gyermekek szükségleteivel kapcsolatos társadalmi tudatosságát. A helyi vezetőknek lehetőséget kellene teremteni arra, hogy bevonják és foglalkoztassák a helyi üzleti közösség tagjait.

4. Szociális szolgálatok munkatársai

Itt a következő szervezetekre gondol a program: a szociális hivatalok; egészségügyi szervezetek (Családi Egészségügyi Központok és Beteg Alapok); az oktatási rendszer intézményei (iskolák, napközik, családi foglalkoztatók, iskola utáni programok, óvodák és a pszichológus vagy oktatási szolgálatok); az nem iskolarendszerű oktatás (közösségi központok, művelődési házak); a rendőrség (körzeti megbízottak, polgárőrség és a fiatalokkal foglalkozó rendőr(ök), fiatalkorúak ügyésze) és a Mentális betegségek központja.

5. Politika

Itt a helyi politikában résztvevő és más közhivatalt ellátó személyekre számít a program: pl. az állami szervezetek vezetői-

re, az állami bizottságok és vezető testületek tagjaira, a Knesset (Parlament) tagjaira.

■ Elvek

1997-ben, a Munkaügyi és Szociális Minisztérium eldöntötte, hogy prioritásként kezeli a veszélyeztetett gyermekek ügyét, és kidolgoz egy nemzeti tervet. A helyi hatóságok maguk dönthették el, hogy mennyiben akarják és képesek kiemelt prioritásként kezelni a közösségi megelőzést és csatlakozni a „Kadima” programhoz. Ezt a programot kilenc alapvető elv köré szervezték:

A. Közösségi megközelítés

Ellentétben az általában használt, veszélyeztetett gyermekek gondozásával kapcsolatos esetfeldolgozási módszerrel, a Kadima program a közösségi megközelítést használja. Ez a program elsődleges elve a sikeres végrehajtás érdekében. Ez azt jelenti, hogy az egyéni és családi kezelést, terápiát jelentő megközelítés nem elegendő a probléma társadalmi jelenségének megértéséhez. A közösségi megközelítés – mint a projekt központja – rendszerszerű beavatkozást, valamint a veszélyeztetett gyermek és családja társadalmi környezetének megváltoztatására való képességet jelenti.

Ezt az elvet két szinten fejezi ki a program:

1. Munkaügyi és Szociális Minisztérium keretében: növekvő együttműködés a gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó különböző szolgálatok (pl: Gyermek és Ifjúsági Szolgálat, Családi és Egyéni Jóléti Szolgálat, Szorongó Lányokért Szolgálat, Fiatalkorúak Pártfogó Felügyelői Szolgálat) és a Közérdekű Munka Szolgálat között, amely a program egyik legrégebbi résztvevője. Közös munkájuk célja annak a közösségnek a megerősítése, amelyikben a program működik.

2. A Munkaügyi és Szociális Minisztérium és más minisztériumok, intézmények között (amelyek szintén felelősek a veszélyeztetett gyermekek jólétéért), úgymint:

↳ Oktatási Minisztérium – Gyermekbántalmazás Megelőzési Osztály; Pszichológiai Tanácsadó Szolgálat; Nevelési Tanácsadók Felügyelő Szervezete; iskolai előkészítőbe, általános iskolába, középiskolába járó gyermekekkel foglalkozó osztályok; a speciális igényű gyermekekkel foglalkozó osztály és a kiegészítő iskolába járó gyermekekkel foglalkozó osztály.

↳ Egészségügyi Minisztérium – Közegészségügyi osztály, Családi Egészségügyi osztály, kórházi szociális szolgálat osztálya stb.

↳ Belügyminisztérium (Izraeli Rendőrség) – Bűnmegelőzési osztály, Családon belüli erőszakkal foglalkozó osztály, Polgárőrséggel foglalkozó osztály.

B. A kapcsolat

A program összehozza a helyi és a regionális szociális szolgálatok képviselőit úgy, hogy biztosítja a helyi Szociális szolgálatok Osztályának a vezető szerepet. Az ilyen fajta kapcsolat a rendszerszerű megközelítést szolgálja és javítja a veszélyeztetett gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szolgálatok munkájának minőségét.

2. Szervezet

Ebben a fázisban olyan tevékenységeket csoportosít a Kadima, amelyek a program sikeres elindítását szolgálják. (Ez olyan képességet is jelent, mint a hibákból való tanulás). A legfontosabb, egy szervezett struktúra létrehozás az alábbiak szerint:

A. A helyi irányító bizottság meghívása egy formális találkozóra. Ezen a találkozón a programot nyílt vitával kezdik, amely az irányító bizottság tagjai és helyi program vezetőinek „munkaszerződéséről” szól. Ez a szerződés magában foglal egy olyan klauzulát is, amely a partnerek elkötelezettségéről - mint etikai és bizalmi kérdéssről - szól. A helyi / regionális média képviselőit is meghívják erre a találkozóra, hogy a programot - mint a közérdekű kötelezettség megerősítését és realizálását - népszerűsítsék.

B. Az irányító bizottság tagjai egymás közötti ismertségének megerősítése és kiterjesztése: a szakértők és a helyi hatóságok, valamint közösségi vezetők képviselői között. Ezen a ponton kiemelkedően fontos a város kulcsszereplői közötti kapcsolat javítása. A jelenlegi ismeretek és a különböző népességcsoportok közötti különbségek megértése és a személyes meggyőződés kialakítása fejlesztheti az együttműködést. A tanulási folyamat részei a személyes bemutatók, szakmai és munkatapasztalatok, de a nehézségek és a nézeteltérések megosztása is.

C. A közös munka fejlesztése. Ez számos találkozót jelent, amit olyan témáknak szentelnek, mint a közösségi munka és szervezetek, a szolgálatok politikája és vezérvonala, statisztikai adatok és a gyermekjóléti szolgálatok ügyfelei, általános problémák a szolgálatoknál, már létező munkaprogramok, jogi és közigazgatási szabályok, és a szervezeten belüli kommunikáció.

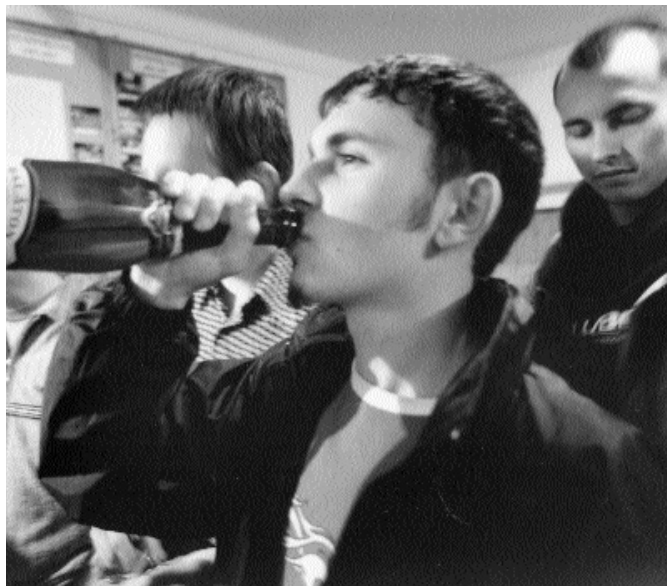
Az esettanulmány, az egyik ajánlott módszer a közös munka fejlesztésére. Ez a szolgálatoknál előfordult esetek elemzését jelenti a szervezeten belül és a közösségi kapcsolatok szintjén is. Egy másik módszer az irányító tanács ökológiai megközelítésű, közös megbeszélése egy-egy érdekes eset vagy közösségi munka kapcsán.

D. A közös misszió megszilárdítása. Egy „Missziós Megállapodást” kell írni, az irányító bizottság és a közösségi tagok megegyezésével. Ez egy listát tartalmaz a fejlesztés irányairól, és rögzíti a prioritásokat.

3. Teljes végrehajtás

Ezen a szinten – mintegy tíz hónappal a tervezési és előkészítési fázis után – az irányító bizottság elkezdheti a csoportmunkát, a gyermekjóléttel kapcsolatos problémák összegyűjtését, a program tárgyainak kifejtését, a Missziós Megállapodás megszövegezését és a társadalmi szerződés publikálását. Valamennyi munkában részt vesz az értékelő csapat. Ebben a fázisban mindvégig két összetevőt kell meghatározni: (a) az irányító bizottságnak egy helyi programmal kell megegyeznie, (b), létre kell jönniük az albizottságoknak és ad-hoc bizottságoknak, a városi Missziós Megállapodást aláíróiként.

A. A modulokból álló, a veszélyeztetett gyermekekkel és családjaikkal foglalkozó helyi program felépítése. Egy olyan albizottság felelős a program megírásáért, amelyet az irányító

bizottság jelöl ki. A bizottságnak magának kell a tervezést elkészítenie, de konzultánst is segítségül hívhat, ha a szükséges erőforrások már megvannak. A programnak modulárisnak kell lennie, ami azt jelenti, hogy az egyes részelemek a közösség jellemzőinek és képességeinek megfelelően legyenek adaptálhatók. Az alábbiakban a lehetséges tevékenységeket tekintjük át:

1) Műhelymunka szervezése és lebonyolítása a helyi szakemberek és közösségi vezetők számára.

2) Terápiás programok kifejlesztése és elindítása a gyermekek és szülei számára, valamint közös terápiás programok valamennyi családtag számára.

3) Olyan projektek kidolgozása, amelyek megerősítik a közösség támogatói hálózatát és különböző fajta beavatkozásokra adnak lehetőséget.

4) Egy ún. Közösségi Kézikönyv elkészítése, amely feltérképezi és tartalmazza a helyileg érintett szolgálatokat, jogi és munkaszabályzatokat, a telefonszámok listáját, a helyi, megyei és országos szakemberek (gyermekvédelmi szakemberek, rendőrségi munkatársak, pszichológusok stb.) nevét és elérhetőségeit. A kézikönyvnek tartalmaznia kell továbbá valamennyi – önkéntes és állami – közösségi szolgálat és program listáját. Az irányító bizottságnak ki kell jelölnie egy személyt egy szolgálatok-közötti csapat élére, a munka koordinálásának feladatával.

B. További albizottságok és ad-hoc bizottságok létrehozása a bevándorló gyermekeket, egyes etnikai csoporthoz tartozó gyermekeket, függőségben (alkohol, drog) szenvedő szülők gyermekeit célzó programok és szolgálatok fejlesztése érdekében. A közösségnek ezen felül intervenció programokat kell kidolgoznia vészhelyzet esetére, támogatói hálózatot és önszervező csoportokat kell létrehoznia, a helyi lobbyt erősíteni, miközben keresnie kell a lehetőségét a regionális és/vagy országos lobbynak, és be kell vezetnie a helyi formáló-segítő értékelés fórumát.

4. Formáló-segítő értékelés

A formáló-segítő értékelés javaslata elérhető a Kadima program alapvető iratai között. Ezt a javaslatot 1999 márciusában dolgozta ki az egyik irányító bizottság.